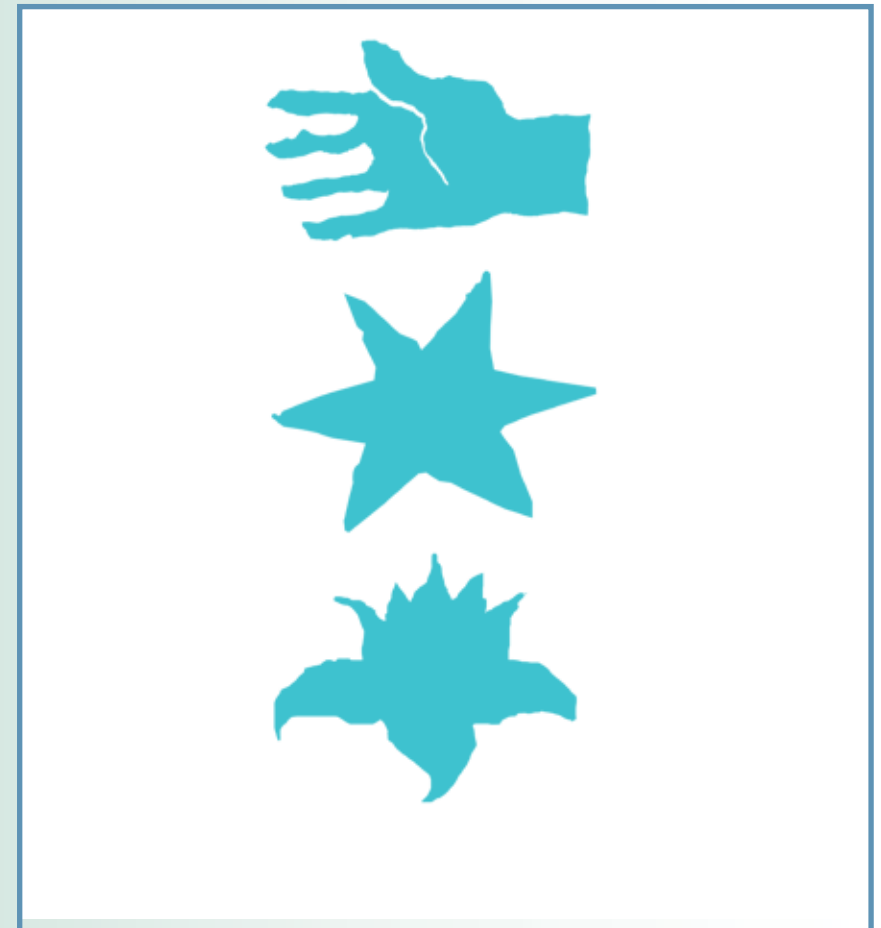

SZIMBÓLUMOK I.

A modul szerzője: Kovács Erzsébet

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a A szimbólumok használata					
A	<p>A tanár megkéri a gyerekeket, hogy rajzoljanak egy képet, amelyen hétágra süt a Nap.</p> <p>Tudjátok-e, mit jelent a „Hétágra süt a Nap” szólás?</p> <p>Mit fejezünk ki ezzel a szólással a hétköznapiakban?</p> <p>Miért pont hét ágra?</p> <p>Mit jelenthet ez?</p> <p>A tanár elmagyarázza, hogy egy régi hiedelemhez kapcsolódik ez a szólás, és az órán majd magyarázatot kapnak a „hétágra” jelentésére.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Vizuális kifejezés</p> <p>Kreativitás</p> <p>Gondolkodás</p>	<p>Önálló munka – rajzolás</p> <p>Egész osztály együtt – beszélgetés</p>	<p>Rajzeszközök, rajzlap</p>	<p>A/5-ös rajzlapok, színes ceruzák vagy filctollak</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanár egy nagy kört rajzol a táblára. Mi jut eszetekbe erről a körről? Mit tudtok a kör szimbolikus jelentéseiről? Mit jelent neked a kör? Mivé egészítenéd ki ezt a kört? Rajzold meg! Mindenki kap egy üres lapot, amelyre lerajzolhatja, illetve leírhatja saját megoldásait, válaszait. A lapokat fel lehet tenni a táblára a nagy kör mellé. Az önálló munka után a tanár begyűjti a gyerekek válaszait, és a kör közepére írja azokat.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A kör szimbolikus jelentésének felelevenítése Szabad asszociáció Kreativitás</p>	<p>Egész osztály együtt – közös beszélgetés; gyűjtőmunka Önálló munka</p>		<p>Nagyméretű papír, ragasztó, íróeszköz</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A tanár kérdéseket tesz fel a gyerekeknek. Piros, fehér vagy zöld hangulatban vagytok ma? Aki inkább piros, álljon fel a székére! Aki fehér, maradjon ülve, aki zöld, guggoljon le! Miért választottátok ezt a színt? Mondjatok néhány szót arról az érzésről, hangulatról, amelynek alapján választottatok! Milyen hangon mondanátok ki a szín nevét? Próbálgassátok! Mondjátok ki a szín nevét a szín hangulatának megfelelően! A vállalkozó tanulók egyenként szólaltatják meg a színek hangulatát. Mozdulattal is kiegészíthetik a hangsort. Tanári vezényletre kórusban mondják ki a csoportok a piros, a fehér, majd a zöld szín nevét. Végül a kórusok megszólalása közötti lehető legkisebb szünetekben hangzik el a piros-fehér-zöld. Szerintetek miért ez a három szín szerepel a nemzeti színű zászlóban? Mit szimbolizálnak ezek a színek? Mellettük ülő társukkal a tanulók megvitatják a kérdést.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Önkifejezés színnel, szóval, hanggal, mozdulattal Együttműködés Kreativitás</p>	<p>Egész osztály együtt – beszélgetés, kreatív mozgás Páros munka</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b Ismert szimbólumok					
A	<p>A tanulók lassan sétálnak a térben. Amikor tapsot hallanak, megállnak, és párt választanak a hozzájuk legközelebb állók közül. Ezt követően szembe fordulnak egymással.</p> <p>A pár egyik tagja mond egy általa ismert szimbólumot, a másik pedig megpróbálja kitalálni a jelentését. Ha nem tudja a pontos jelentést, elmondhatja, milyen helyzetekben használják a jelet. Társa segíthet neki, vita esetén pedig a tanártól, illetve a többi gyerektől kérhet segítséget.</p> <p>Ezután szerepet cserélnek.</p> <p>A tanár sétál a gyerekek között, és figyel, kontrollálja az elhangzottakat.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Ismert szimbólumok megnevezése, jelentésük felelevenítése</p> <p>Együttműködés</p> <p>Szabálytartás</p>	Páros munka		
B	<p>A tanulók két sorban állnak, és párt választanak. Minden második gyerek előrelép, majd megfordul, így a szemközti sorban álló gyerek lesz a párja.</p> <p>A pár egyik tagja egy szimbólumra gondol, társa pedig kérdések segítségével megpróbálja kitalálni azt. Csak <i>igen-t</i>, <i>nem-et</i> és <i>is-t</i> lehet válaszolni. Ha sikerült kitalálni a szimbólumot, cserélnek.</p> <p>A tanár körbejár a gyerekek között, figyel a játéukat, szükség esetén segítséget nyújt.</p> <p>A gyerekek az iskolában eddig tanult szimbólumok közül is válogathatnak (készenlétbe lehet helyezni szimbólumokról szóló könyveket).</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Ismert szimbólumok megnevezése, jelentésük felelevenítése</p> <p>Együttműködés</p> <p>Szabálytartás</p>	Páros munka		Szimbólumokról szóló könyvek

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A tanulók párt alkotnak a névsorban utánuk következő gyerekekkel. Olyan szimbólumokat próbálnak gyűjteni, amelyek a nevük első betűjével kezdődnek. Mindig a soron következő név tulajdonosa mondja a nevet és a hozzá kapcsolt szimbólumot. Ha valamelyik pár nem talált meg egy-egy szimbólumot, az osztálytársak segíthetnek. Ha ők sem tudnak segíteni, a foglalkozás folyamán a pár figyelje, hátha talál az új szimbólumok között egy neki megfelelőt. Ha megtalálták, rögtön jelezzék. Aki az órán nem talál megfelelő jelet, kutatómunkában kereshet tovább. (A feladat elvégezhető önálló munka keretében is.)</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Ismert szimbólumok felelevenítése Együttműködés Segítőkészség</p>	Páros munka		
I/c Csoportalakítás					
A	<p>A gyerekek négyes csoportokat alkotnak önállóan. Fontos szempont, hogy mindenki tagja legyen valamelyik csoportnak. A gyerekek választanak egy számot. Megbeszélik, ki az 1-es, 2-es, 3-as, 4-es szám tulajdonosa.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Csoportalakítás Önállóság Együttműködés Tolerancia Empátia</p>	Csoportmunka		
B	<p>A tanulók négyes csoportokat alkotnak. Minden csoportban legyen olyan gyerek, aki piros, fehér, illetve zöld hangulatban van. A gyerekek választanak egy számot. Megbeszélik, ki az 1-es, 2-es, 3-as, 4-es szám tulajdonosa.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Csoportalakítás Önállóság Együttműködés Tolerancia</p>	Csoportmunka		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A tanár kijelöli, hogy ki melyik csoporthoz tartozzon. A gyerekek választanak egy számot. Megbeszélik, ki az 1-es, 2-es, 3-as, 4-es szám tulajdonosa. 5 perc	Csoportalakítás Elfogadás			Előzetes lista a gyerekek csoportba sorolásáról
II. AZ ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Asszociációs gyakorlat					
A	Mindegyik tanuló húz egyet a szimbólumokat ábrázoló, lefordított lapok közül. A rajzok hátuljára ráírják, mi jut eszükbe a jelről, először a sajátjukra, majd a többiekére is. 10 perc	Jelentések összegyűjtése Asszociáció	Önálló munka Kooperatív tanulás – kerekasztal	D1 (A szimbólumok rajzai – 2-2 példányban, az egyik példány a gyerekekhez, a másik a táblára kerül) Íróeszközök	Gyurmaragasztó
B	A szimbólumok rajzai a táblán vagy a falújságon is láthatók. A csoportok tagjai egyesével választanak jelet, egymás után mindig egy másik csoport tagja választ a szimbólumokat ábrázoló, lefordított lapok közül. Ezután a csoportban mindenki elmondja, mi jut eszébe a jelről, vagy mit tud róla, majd legfeljebb hét dolgot írnak a szimbólumot ábrázoló lap hátuljára. 10 perc	Szimbólumválasztás Jelentések összegyűjtése Asszociáció Együttműködés Szabálytartás	Önálló munka Kooperatív munka – kerekasztal	D1 (A szimbólumok rajzai – 2-2 példányban, az egyik példány a gyerekekhez, a másik a táblára kerül) Íróeszközök	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	<p>A csoport közösen találja ki, hogy a jeleket milyen szempontok szerint lehet csoportosítani. Minden jelcsoportban négy szimbólumnak kell szerepelnie. Majd a „Három megy, egy marad” módszerrel megismerik a többi csoport megoldását. A tapasztalatok alapján még változtathatnak a saját csoportosításukon.</p> <p>A tanár eldönti, hogy melyik csoport melyik jelcsoporttal dolgozzon.</p> <p>A csoport a számára kijelölt négy jellel dolgozik: minden tagja egy-egy dolgot ír a lapok hátuljára arról, ami a szimbólum láttán az eszébe jut.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Csoportalkotás Együttműködés Asszociáció</p>	<p>Csoportmunka Kooperatív tanulás – szabad válogatás, „Három megy, egy marad”, kerekasztal</p>	<p>D1 (A szimbólumok rajzai – csoportonként egy készlet és egy készlet a táblára) Íróeszközök</p>	
II/b A jel jelentéseinek megkeresése					
A	<p>A tanár négy-négy szöveget ad a csoportoknak. A szövegek a náluk lévő szimbólumok jelentéseit tartalmazzák úgy, hogy nem szerepel bennük a jel neve.</p> <p>Mindegyik csoporttag kap egy szöveget. (A pedagógus eldöntheti, hogy melyik gyerekeknek adja a technikailag könnyebb szöveget.)</p> <p>A tanulók elolvassák az írást, és a tartalom alapján kitalálják, melyik jel tartozik a szövegükhöz.</p> <p>Elmondják a csoportjuknak, hogy mire gondolnak, és ezt a csoport jóváhagyja.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Szöveg és jel párosítása Együttműködés Szövegértés</p>	<p>Önálló munka Kooperatív tanulás – szóforgó</p>	<p>D2 (A szimbólumok jelentései)</p>	<p>P1 (A szimbólumok sorszáma, csoportosítása)</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Mindegyik tanuló kap egy szöveget, amely valamilyen szimbólum jelentéseiről szól. (Arra kell vigyázni, hogy ne azt a szöveget kapja, amelyik a nála lévő jelet írja le. Itt is lehet differenciálni: a könnyebb szövegeket adni azoknak a gyerekeknek, akik nehezebben olvasnak.)</p> <p>A tanulók önállóan elolvassák a szöveget, és megkeresik az osztályban azt a jelet, amelynek a leírása náluk van. A szöveget odaadják a jel „gazdájának”.</p> <p>Majd ők is kapnak egy szöveget a náluk lévő szimbólumról.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Szöveg és jel párosítása</p> <p>Együtműködés</p> <p>Szövegértés</p>	<p>Önálló munka</p> <p>Egész osztály együtt</p>	D2 (A szimbólumok jelentései)	
II/c Alkotás					
A	<p>Mindenki újraolvassa a szövegét (beírhatja a még hiányzó szavakat), majd aláhúzza azokat a jelenségeket, amelyek a szimbólumához tartoznak.</p> <p>A csoport közösen kitalálja, hogy a náluk lévő négy jel közül melyiknek a jelentéséről készítenek jelenetet. Mindegyik csoporttag elmondja a javaslatát. A tagok megegyeznek ebben.</p> <p>Úgy kell megalkotni a jelenetet, hogy abban ne hangozzék el a szimbólum neve, ne jelenjen meg a képe, mégis ki lehessen találni, hogy melyik jel a jelenet címe.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Közös alkotás</p> <p>Dramatikus megjelenítés</p> <p>Együtműködés</p> <p>Kreativitás</p> <p>Szövegértés</p> <p>Lényeglátás</p>	<p>Csoportmunka</p> <p>Kooperatív tanulás</p> <p>– szóforgó, megegyezés</p>	Íróeszköz	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A csoport közös alkotást hoz létre, amelyben megjelenik a négy szimbólum képe. A csoporttagok előtte elmondják, melyik szimbólumot szeretnék ábrázolni a képen, majd megegyeznek. 20 perc	Közös vizuális alkotás Vizuális kifejezőkészség Együttműködés Kreativitás	Csoportmunka	Rajzeszközök, olló, ragasztó	Nagyalakú papírok, olló, ragasztó
C	A csoportok ún. szimbólumtárat, gyűjteményt készítenek, amelyben a szimbólumok jó minőségben elkészített rajzai mellett a fő jelentések is fel vannak sorolva. A csoporttagok megbeszélik, ki melyik szimbólum oldalát készíti el. Először saját jeleikről állítanak össze egy-egy oldalt (a rajzot és a hozzá tartozó szöveget), majd ugyanilyen módon a többi csoport szimbólumai közül is feldolgoznak néhányat, amelyek fontosak számukra. 20 perc	Szimbólumgyűjtemény létrehozása Együttműködés Választás Vizuális alkotás Szerkesztés	Önálló munka Csoportmunka Kooperatív tanulás – felfedező riporter	Rajzeszközök, rajzlapok, olló, ragasztó	Rajzeszközök, rajzlapok, tűzőgépek, olló, ragasztó
II/d Előadások					
A	A csoportok előadják jeleneteiket. Az előadás megkezdése előtt a csoporttagok bemutatják saját szimbólumuk képét, és ismertetik legfontosabb jelentéseit. Az előadás után a többi csoport tippel a kiválasztott szimbólumra. Elmondják, hogy az általuk felfedezett szimbólumok mit jelentenek. Az alkotók kiegészíthetik az elmondottakat. 20 perc	Dramatikus kifejezőkészség Együttműködés Koncentráció	Csoportmunka Egész osztály együtt – dramatizálás, megbeszélés		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Az előadás megkezdése előtt a csoport minden tagja bemutatja saját szimbólumának a képét, és ismerteti legfontosabb jelentéseit.</p> <p>A tanulók megkeresik a többiek alkotásain a szimbólumokat, majd elmondják, hogy az általuk felfedezett szimbólumok mit jelentenek a képen. Az alkotók kiegészíthetik az elmondottakat.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A vizuális nyelv megértése</p> <p>Együttműködés</p> <p>Ismeretek felelevenítése</p>	<p>Önálló munka</p> <p>Egész osztály együtt – bemutatás, megbeszélés, dramatizálás</p>		
C	<p>A csoportok a „Három megy, egy marad” módszer segítségével megtekintik az elkészült szimbólumtárakat. A szövegek elolvasása előtt megpróbálják elmondani a szimbólumok jelentését. A tár szakértője kiegészítheti az elhangzottakat. Mikor a csoport harmadik tagja visszatér az asztalukhoz, a negyedik csoporttag is körbemeget, hogy megnézzék a többi csoport alkotásait.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A szimbólumtárak megtekintése</p> <p>Ismeretek felelevenítése</p> <p>Vizuális nyelv megértése</p> <p>Együttműködés</p>	<p>Kooperatív tanulás – „Három megy, egy marad”</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Visszatérés a kezdetekhez					
A	A tanár kérdései alapján a tanulók megbeszélik a „Hétágra süt a Nap” szólás eredetét. Mit jelent ebben a szólásban a hét ág? Melyik szimbólum megismerése kapcsán tanultatok ezt? A tanulók az óra elején készített rajzukat rajzolják tovább úgy, hogy megjelenik rajta a „hét ág” (É, D, K, Ny, alsó világ, középső világ, felső világ). 5 perc	Az óra elején készített kép továbbrajzolása Mélyebb jelentés vizuális megjelenítése	Frontális osztálymunka – megbeszélés Önálló munka	Rajzeszköz, a foglalkozás elején készített rajz	
B	A tanulók közösen átnézik a foglalkozás elején készített listát a körről. Melyek azok a jelentések, amelyeket már ismertetek? Melyek azok a jelentések, amelyeket a foglalkozáson ismertetek meg? Egészítsétek ki a listát! 5 perc	A kör jelentéslistájának kibővítése	Egész osztály együtt – megbeszélés		
C	A tanár kérdései alapján a tanulók megbeszélik, mit szimbolizál a piros, fehér, zöld. Kiválasztanak egy színt, amellyel egyszínű képet készítenek. A szín szimbolikus jelentését is megrajzolják a választott színnel. 5 perc	A színszimbolika ismeretének elmélyítése	Egész osztály együtt – beszélgetés Önálló munka – alkotás		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III/b A szimbólumok összefoglalása, értékelés					
A	<p>A tanulók körbe ülnek, és a tanár útmutatásai alapján felelevenítik a foglalkozáson szerzett új ismereteiket. Elmondják azt is, hogy melyik új információnak örültek a legjobban, és melyik szimbólumot fogják leginkább használni a jövőben. Végül megfogalmazzák, hogyan érezték magukat a foglalkozáson.</p> <p>Mindenki tartsa a kezében annak a szimbólumnak a képét, amely a foglalkozás elején hozzá került! Olvassátok el, mit írtatok a hátuljára! Most mit tudnátok hozzátenni a szöveghez?</p> <p>Úgy fogjátok a lapot, hogy a többiek jól lássák!</p> <p>Gondolj egy szimbólumra azok közül, amelyeket látsz! Mondj róla néhány szót! Jelentkezzen, aki felismeri a nála lévő jel leírását, és ő is gondolhat egy szimbólumra!</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A meglévő tudás gyarapodásának tudatosítása</p> <p>A megszerzett tudás alkalmazása</p> <p>Együttműködés</p> <p>Választás</p> <p>Önértékelés</p>	<p>Önálló munka</p> <p>Egész osztály együtt – beszélgetőkör</p>	A szimbólum képe	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanulók körbe ülnek, és a tanár útmutatásai alapján végiggondolják a foglalkozáson szerzett új ismereteiket. Végül megfogalmazzák, hogyan érezték magukat a foglalkozáson.</p> <p>Szerintetek miért ültünk körbe? (Körszimbolika.)</p> <p>Mindenki tartsa a kezében annak a szimbólumnak a képét, amely a foglalkozás elején hozzá került! Olvassátok el, mit írtatok a hátuljára! Most mit tudnátok hozzátenni a szöveghez?</p> <p>A körben látott szimbólumok közül melyik a kedvenced? Miért?</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A meglévő tudás bővülésének tudatosítása</p> <p>A megszerzett tudás alkalmazása</p> <p>Együttműködés</p> <p>Választás</p> <p>Önértékelés</p>	<p>Egész osztály együtt – beszélgetőkör</p>	<p>A szimbólum képe</p>	

MELLÉKLETEK

P1 A SZIMBÓLUMOK SORSZÁMA, CSOPORTOSÍTÁSA

1. alma
2. erdei fenyő
3. életfa
4. lóbusz

(növények)

5. fehér galamb
6. teknős
7. sárkány
8. oroszlán

(állatok)

9. Nap
10. csillag
11. Mars
12. Hold

(égitestek)

13. szem
14. szív
15. kéz
16. nyelv

(testrészek)

17. tűz
 18. víz
 19. arany
 20. tojás
- (természet)**

21. színek
 22. kör
 23. háromszög
 24. négyzet
- (elvont fogalmak)**